

MOZGÓKÉP A KORTÁRS KULTÚRÁBAN 1. a művészfilm az 1970–90-es években

SZEMINÁRIUMOK

A szemináriumok célja:

- A szemináriumokon kortárs rendezők életművével és filmjeivel (többnyire szerzői filmek) foglalkozunk. A szemináriumok ugyanakkor bizonyos irányzatok, elméleti kérdések köré csoportosulnak (műfajiség, elit vs. populáris művészet, populáris művészet és szerzőiség, intermedialitás, intertextualitás).
- Annak tudatosítása, hogyan lehet filmelméleti kérdéseket beépíteni a filmtörténeti diskurzusba, és fordítva.

A szemináriumokon való jelenlét kötelező, csak az állhat vizsgára, aki min. 8 órán jelen van.

Minden hallgató 2 szemináriumi feladatot vállal. Egy témát 3 hallgató vállalhat, akik a szemináriumi megbeszélést/vitát megtervezik, és akik a jelenséget, vagy az elemzésre kijelölt filmeket az ajánlott szakirodalom alapján elemzik, a témákat közös megbeszélés alapján részkérdésekre bontva.

Megjegyzések:

- A szemináriumokon általában egy film megtekintésére van lehetőség, de a témából felkészülő diákok több filmet néznek végig, hogy tájékozottabbak legyenek a rendező életművében, esetleg az irányzat vagy műfaj történetében. A filmtörténeti utalásokat, idézeteket ki kell keresni!
- Az egyes témákhoz megadott szakirodalmat annak kell elolvasni, aki azt a témát bemutatja. A témáknál feltüntetett szövegek mellé újabb szövegeket, elemzési szempontokat kell választani. Amelyik szemináriumnál nincs feltüntetve elméleti szöveg, oda keresni kell, illetve azt ismertetni és alkalmazni kell a megadott filmekre.
- Minden témához ki kell választani filmrészleteket, amelyekkel a megadott jelenség, a rendező életművének jellegzetességei példázhatóak, vagy vita kiindulópontja lehet (az olvasásra ajánlott szövegekből kaphatunk ezekre nézve ötleteket).

• Mivel mindenki nem fogja elolvasni a szakirodalmat, a tanulmányok, alapján készítsünk max. 2 oldalas vázlatot, amit handout formájában/kivetítve/elektronikusan a többiek számára is hozzáférhetővé teszünk, s amiből mindenki tanulhat. (Figyeljünk arra, hogy az egyes megadott témák esetén több tanulmány is szól majd ugyanarról. A felkészülés során szintetizáljunk, válasszuk ki a releváns tartalmat a tanulmányokból. A szemináriumon a témát mutassuk be, és ne a tanulmányokat sorjában!)

A szemináriumi tevékenység értékelésének szempontjai:

- A felkészülés alaposága (olvasottság, filmes műveltség), a kivonat minősége.
- Elméleti megalapozottság, elemzési szempontok megválasztása.
- A bemutatás/vita megszervezésének találékonyága, hatásossága. Össze tudja-e foglalni egy-egy jelenség lényegét?
- A kiválasztott filmrészlet releváns-e a téma szempontjából.

Általános szakirodalom: (többé-kevésbé minden témához használható)

- *Oxford Filmenciklopédia*. A világ filmtörténetének kézikönyve
- Kristin Thompson–David Bordwell: *A film története*. Palatinus, 2007.
- *A Filmvilág, Filmkultúra, Senses of Cinema* weboldala.
- Bíró Yvette: Portyázások. In: (uő.): *Nem tiltott határátlépések. Képkalandozások kora*. Osiris, Budapest, 2003. 10-41.

Kötelező filmek a vizsgára:

Pedro Almodóvar: *A vágy törvénye* (1986)

Pedro Almodóvar: *Nők a teljes idegösszeomlás szélén* (1987)

Robert Altman: *Nashville* (1975)

Jean-Jacques Beineix: *Diva* (1981)

Leos Carax: *Rossz vér* (1986)

Reiner Werner Fassbinder: *A féltalom megeszi a lelket* (1974) vagy *Petra von Kant keserű könnyei* (1972)

Peter Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője* (1989)

Michael Haneke: *Ismeretlen kód* (2000)

Dennis Hopper: *Easy Rider* (1969)

Jim Jarmusch: *Florida, paradicsom* (1982)

Jim Jarmusch: *Halott ember* (1995)

Mathieu Kassovitz: *Gyűlölet* (1995)

Abbas Kiarostami: *Hol van a barát háza?* (1987)

Abbas Kiarostami: *Szelek szárnyán* (1994)

Mohsen Makhmalbaf: *Gabbeh* (1996)

Terrence Malick: *Badlands* (1973)

Jafar Panahi: *Tükör* (1997)

Bob Rafelson: *Öt könnyű darab* (1970)

Lars von Trier: *Idióták* (1998)

Thomas Vinterberg: *Születésnap* (1998)

Martin Scorsese: *Aljas utcák* (1973)

Martin Scorsese: *Taxisofőr* (1976)

Arthur Penn: *Bonnie és Clyde* (1967)

A jegy összetétele:

30% - szemináriumtartás

20% - szemináriumi referátum (a választott szemináriumok egyikéhez kapcsolódó szakirodalomnak a meghatározott szempontok szerinti áttekintése, összefoglalója) + 1 referátum az októberi konferencia előadásokról

50% - írásbeli vizsga szesszióban (filmteszt+írásbeli)

1) **Bevezetés, témák megbeszélése (szept. 22.)**

2) **Az amerikai „új hullám”: „új Hollywood” (1). Mikrorealizmus. Kisvárosi Amerika. (szept. 29.)**

Bob Rafelson: *Öt könnyű darab* (1970), Dennis Hopper: *Easy Rider* (1969)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok: Bob Rafelson és Peter Bogdanovich mint az „új hollywood” rendezői. Mutassuk be melyek a két film legfontosabb témái, filmelbeszélői és képi jellegzetességei! A hétköznapi Amerika ábrázolása a filmekben. Hasonlítsuk össze az európai realizmus hagyományaival (neorealizmus, francia költői realizmus, új hullámos *cinéma vérité*)!

Olvasmányok:

The Last Great American Picture Show. New Hollywood Cinema in the 1970s. Edited by Thomas Elsaesser, Alexander Horwath and Noel King, Amsterdam University Press, 2004. (e-könyv)

Peter Lev: *American Films of the 70s. Conflicting Visions.* University of Texas Press, 2000. (*Five Easy Pieces*) 3-22. (e-könyv)

David Bordwell: Hollywood hanyatlása és felemelkedése. In: Kristin Thompson– David Bordwell: *A film története*, Palatinus, 2007, pp. 539-562.

Pápai Zsolt: Bolond Pierrot Hollywoodba megy (Az Álomgyár lázadója). *Filmvilág*, 2005/5. pp. 22–27.

Pápai Zsolt: Az ideológia vége (A hollywoodi film és az ellenkultúra). *Filmvilág*, 2008/5. pp. 9–11.

Biskind, Peter: Hollywood ostroma (Mogulok és függetlenek). *Filmvilág*, 2004/12. pp. 10–16.

Utánanézi a filmkészítőikkel készült interjúknak az interneten.

3) **Az amerikai új hullám”: „új Hollywood” (2). „Az amerikai álom.” Társadalmi körkép. (okt. 6.)**

Robert Altman: *Nashville* (1975). Terrence Malick: *Badlands* (1973).

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok: Robert Altman filmművészetének rövid bemutatása. Altman filmjének újszerűsége szerkesztésmód és tematika szempontjából. A hanghasználat és a narráció újszerűsége. Az amerikai álom Altman szerint. Hasonlítsuk össze későbbi *Rövidre vágva* (*Short Cuts*) c. filmjével vagy Terence Malick ajánlott filmjével.

Olvasmányok:

Elsaesser, Thomas: A kudarc pátosza: amerikai filmek az 1970-es években. *Metropolis* 2010/3.

Peter Lev: *American Films of the 70s. Conflicting Visions.* University of Texas Press, 2000. (*Nashville*). 60-77. old. (e-könyv)

Rick Altman: *24-Track Narrative? Robert Altman's Nashville.* <http://www.revue-cinemas.umontreal.ca/vol001no03/08-altman.htm>

Robert J. Cardullo: Távolból szemlélt terek. Robert Altman *Nashville* c. filmjének vizsgálata. *Metropolis*, no. 2., 2009. pp. 56-65.

Daniel Montgomery: *Nashville.* <http://culturazzi.org/review/cinema/nashville-robert-altman>

Jane Feuer: *Nashville. Altman's Open Surface.* *Jump Cut*, no. 10-11, 1976, pp. 31-32.

<http://www.ejumpcut.org/archive/onlinessays/JC10-11folder/NashvilleFeuer.html>

Michael Klein: *Nashville and the American Dream.* *Jump Cut*, no. 9, 1975, pp. 6-7.

<http://www.ejumpcut.org/archive/onlinessays/JC09folder/NashvilleKlein.html>

Ajánlott olvasmányok:

The Last Great American Picture Show. New Hollywood Cinema in the 1970s. Edited by Thomas Elsaesser, Alexander Horwath and Noel King, Amsterdam University Press, 2004. (e-könyv)

Robert T. Self: Más világok. *Rövidre vágva. Metropolis*, no. 2., 2009. pp. 66-83.

Barna Imre: *Háttérkatasztrófa.* http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=6327

Nathaniel Rich: Robert Altman's *Short Cuts*. Stop comparing it to *Nashville*. <http://www.slate.com/id/2209711>.

Rosy Fingert Dawn (dok.film Terrence Malick filmjeiről)

Michael King: *Badlands. Shoot First.* *Jump Cut*, no. 1, 1974, pp. 56.

<http://www.ejumpcut.org/archive/onlinessays/JC01folder/badlands.html>

4) **Az amerikai „új hullám”: „új Hollywood”(4) Városfilmek. Kárhozat és megváltás. (okt. 13.)**

Martin Scorsese: *Mean Streets* (1973) és *Taxi Driver* (1976)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok: Martin Scorsese életművének rövid ismertetése. A két film bemutatása: tematika, az ábrázolt világ, hősök, történet, képi világ szempontjából. A megváltás motívuma a filmekben. Scorsese filmjei és a film noir hagyománya. Az urbánus táj a filmekben. A filmek összehasonlítása későbbi Scorsese művekkkel (pl. *Goodfellas*), más rendezők filmjeivel (*Bad Lieutenant*, *Reservoir Dogs*, stb.)

Olvasmányok:

Roger Ebert: *Scorsese by Ebert.* The University of Chicago Press, 2008. (e-könyv)

Mark T. Conard (ed): *The Philosophy of Martin Scorsese*. University Press of Kentucky, 2007. (e-könyv)
 Amy Taubin: *The Taxi Driver*. BFI Film Classics, 2000. 9-75.
 Richard A. Blake: *Street Smart: the New York of Lumet, Allen, Scorsese, and Lee*. The University Press of Kentucky, 2005. 153-209.
 David Thompson – Ian Chirstie: Aljas utcákon. Beszélgetések Martin Scorsesével. *Filmvilág* 2005/6 24-29.
 Klaniczay Gábor: *Patetikus céltalanság*. http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=5005
 Kubiszyn Viktor: *Bekattanva*. http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=8277
 Pápai Zsolt: *Mozgóképek-kalligráfia. Martin Scorsese portréjához*. http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=8277
 Barna Imre: *Játék Amerikával*. http://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=5096
The Last Great American Picture Show. New Hollywood Cinema in the 1970s. Edited by Thomas Elsaesser, Alexander Horwath and Noel King, Amsterdam University Press, 2004. (e-könyv)
Scorsese despre Scorsese. Editura Alfa, Bucuresti, 2001.

5) Jim Jarmusch: *Florida, paradicsom* (1982) és *Halott ember* (1995) (okt. 21.)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok, fogalmak: minimalizmus, újfajta elbeszélésmód, intertextusok vizsgálata, az utazás motívuma
 Köves Gábor: Kék bársonyos forradalom. Jarmuschtól Tarantinóig. In: *Filmvilág* 2005/01. 24-27.
 Kovács András Bálint: Jim Jarmuschról: a Törvény csele. *Filmvilág*, 1989/6. 36-41.
 Lawlor, Colin, [Jim Jarmusch: A \(Post\)modern Interpretation](#). Submitted in partial fulfilment of the requirements for Advanced Diploma in Communications, Dublin Institute of Technology, College of Commerce. Submitted: 14/5/1999
 Jim Jarmusch: *Some Notes on Stranger Than Paradise*. <http://members.tripod.com/~jimjarmusch/notes.html>
Ajánlott olvasmányok:
 Peranson, Mark: Stranger Than Fiction: The Rise and Fall of Jim Jarmusch. In: Yvonne Tasker (ed.): *Fifty Contemporary Filmmakers*. Routledge, 2002. 177-186.
http://www.jim-jarmusch.net/films/stranger_than_paradise/read_about_it/
http://www.jim-jarmusch.net/films/dead_man/read_about_it/
 Lakly, David, ["A Sad and Beautiful World: The Films of Jim Jarmusch, an American Independent Auteur"](#). Honors thesis, University of Georgia, 1999.
 Steve Dillon: Situating American Film in Godard, Jarmusch, and Scorsese. In: uő.: *The Solaris Effect. Art and Artifice in Contemporary American Film*. University of Texas Press, 2006. 209-232.

6) Pedro Almodóvar: *A vágy törvénye* (1986), *Nők a teljes idegösszeomlás szélén* (1987). (nov. 3.)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok, fogalmak: Almodóvar életművének ismertetése. **Játékterek, szinterek, az almodóvari mise-en-scène.** Intertextusok, **műfajok, színek és zene szerepe** Almodóvar filmjeiben. A travesztia formái: transzformált testek, identitások és ártírt műfajok, médiumok. Ezek stílári, látványszerkesztési megfelelői.
 Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (*queer cinema* címszó)
 José Arroyo: LA LEY DEL DESEO. A Gay seduction. In: Richard Dyer–Ginette Vincendeau (eds.): *Popular European Cinema*. Routledge, 1992. 31-45.
 Megyaszai Kinga: Sorsjegy vörös borítékban. *Filmtett*, 37. (2003/9) 23-24.
 Saját vágyának ura. In: Strauss Frédéric (szerk.): *Pedro Almodóvar*. Osiris, Budapest, 2005. 73-90.
 Madridi szenvedélyek. In: Strauss Frédéric (szerk.): *Pedro Almodóvar*. Osiris, Budapest, 2005. 157-189.
 Pedro Almodóvar: *Patty Diphusa*. Bp., Palatinus, 2006. A következő fejezetek: Előszó; Én, Patty Diphusa, Térkép, Sarkok és visszhangok.
 Paul Julian Smith: *Desire Unlimited. The Cinema of Pedro Almodóvar*. Verso, 2004. (csak a filmekre vonatkozó fejezetek)
Ajánlott olvasmányok:
 Vizkelety József: Almodóvar tegnap és ma: *A vágy törvénye*. *Filmtett*, 53. (2005/6).
 Pethő Ágnes: A reflexivitas nyelvi-poétikai aspektusai. In: *Műzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben*. Csíkszereda, Pro-Print Kiadó, 2003. 139-156.

7) A strukturalista film és a kortárs avantgárd: Peter Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője* (1989) és Greenaway rövidfilmjei: *Dear Phone*, *H is for House*, *Windows*, *Intervals* (nov. 10.)

Semináriumvezetőknek ajánlott még: Michael Snow: *So is This* (1982), *Wavelength* (1967)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok, fogalmak: **a strukturalista film irányzata, művelői, jellemzői.** A barokk minimalizmus greenawayi poétikája, Greenaway és Michael Nyman. Médiumok disszekciója? Formanyelvi jellemzők. Modern-posztmodern.

David Pascoe: *Peter Greenaway. Museums and Moving Images*. London, Reaktion Books, 1997. (a filmhez kapcsolódó részek)

Rees, A. L.: *A film és avantgárd. és Avantgárd filmművészet: a második hullám*. In: *Oxford Filmenciklopédia*. 98-109. és 558-574.

P. Adams Sitney: Structural Film. In: Wheeler Winston Dixon–Gwendolyn Audrey Foster (eds.): *Experimental Cinema. The Film Reader*. Routledge, 2002. 227-238.

Scott Macdonald: Interview with Michael Snow. In: Wheeler Winston Dixon–Gwendolyn Audrey Foster (eds.): *Experimental Cinema. The Film Reader*. Routledge, 2002. 239-257.

Thomas Elsaesser: Games of Love and Death: Peter Greenaway and Other Englishmen. In: uő.: *European Cinema. Face to Face With Hollywood*. Amsterdam University Press, 2005. 420-432.

Peter Greenaway. In: Zalán Vince (szerk.): *Filmrendezőportrék. Kortársaink a filmművészetben*. Osiris, Budapest, 2003.

Lajta Gábor: Hús és geometria. Offline: *Filmvilág* 1990/10, 3-7. Online: http://filmvilag.hu/xerxes_frame.php?cikk_id=4713

Ajánlott olvasmányok:

Pethő Ágnes: Múzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben. Csíkszereda, Pro-Print Kiadó, 2003. 178-180, 225–252.

Bíró Yvette: A brutális játék arénájában: Peter Greenaway. In: (uő.): *Nem tiltott határátlépések. Képkalandozások kora*. Osiris, Budapest, 2003. 63-81.

Kovács András Bálint: Antonioni és Greenaway: a modernből a posztmodernbe. In: (uő.): *A modern film irányzatai*. Budapest, Palatinus, 2006. 413-422.

Lev Manovich: Az adatbázis mint szimbolikus forma. *Apertúra*. 2009 ősz. <http://apertura.hu/2009/osz/manovich>

Varga Enikő: Lehetséges-e a filmes kubizmus? (Peter Greenaway: *Számokba fojtva* és *ZOO*). *Filmtett* 14. (2001/8) 23-27.

William C. Wees: Balancing Eye and Mind: Michael Snow. In: *Light Moving in Time. Studies in the Visual Aesthetics of Avant-Garde Film*. University Of California Press, 1992.

Blos-Jáni Melinda: Rembrandt sötét titkai és Greenaway értekezése a fényről (*Éjjeli őrző*): <http://www.filmtett.ro/cikk/190>.

Büki Linda: Rembrandt szeme. A rembrandti fénygondolkodás és alkotástechnika felelevenítése Peter Greenaway *Éjjeli őrző* című filmjében <http://www.prae.hu/prae/articles.php?aid=2474>

8) Lars von Trier: *Idióták* (1998), Thomas Vinterberg: *Születésnap* (1998) (nov. 17.)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok, fogalmak: Dogma '95: blöff, marketing vagy filmirányzat? A Dogma 95 manifesztum, a mozgalom főbb jellemzőinek elemzése a fontosabb filmekben keresztül. „A Lars von Trier-paradoxon”.

Peter Schepelern: Film According to Dogma: Ground Rules, Obstacles, and Liberations. In: Andrew Nestington – Trevor G. Elkington (eds.): *Transnational Cinema in a Global North*. Wayne State University Press, 2005. 73-107.

Mette Hjort: Dogma 95. A Hollywoodra adott dán válasz globalizálódása. *Metropolis* 2006/2. 94-117.

Stöhr Lóránt: A szegénység tízparancsolata. Dán dogma. In: *Filmvilág*. 2004/02 22-26.

Little, Gregory: The Prodromic Institution of Spass: The Idiots. *Senses of Cinema online*. http://www.sensesofcinema.com/contents/04/33/the_idiots.html

Kavics a cipőben. A Lars von Trier-paradoxon. In: Zalán Vince (szerk.): *Filmrendezőportrék. Kortársaink a filmművészetben*. Osiris, Budapest, 2003. 194-210.

Stöhr Lóránt: Pokolba a technikával. Dogma filmek a Titanic fesztiválon. *Filmkultúra online*. <http://www.filmkultura.hu/2000/articles/essays/dogma.hu.html>

Stöhr Lóránt: Nincs alku. *Metropolis* 2006/2.

Ajánlott olvasmányok:

Hjort, Mette: Lars von Trier. In: Yvonne Tasker (ed.): *Fifty Contemporary Filmmakers*. Routledge, 2002. 361-370.

Bíró Yvette: Dogmatikus improvizációk. In: (uő.): *Nem tiltott határátlépések. Képkalandozások kora*. Osiris, Budapest, 2003. 132-142.

Walters, Tim: Reconsidering The Idiots: Dogme95, Lars von Trier, and the cinema of subversion. *Velvet Light Trap* (Spring 2004) no. 53. pp. 40–54.

9) Michael Haneke: *Ismeretlen kód* (2000). (nov. 24.)

Semináriumfelelősöknek ajánlott még: Ulrich Seidl: *Kánikula* (2001)

Szem. felelősök:

Ajánlott szempontok, fogalmak: az ironia, az elidegenítés témája és a töredékesség poétikája a kortárs osztrák filmben. A kommunikáció és a médiumok kapcsolódása a filmben. Ezen jellemzők összevetése a hasonló tematikájú modernista filmekével.

Györfy Miklós: Az esetlegesség jéghideg ironiája. Michael Haneke. In: Zalán Vince (szerk.): *Filmrendezőportrék. Kortársaink a filmművészetben*, Osiris, Budapest, 2003. 228-248.
Cowan, Michael: Az utca és a lakás között. *Metropolis* 2011/4.
Grundmann, Roy: Érzelemmentes tanítás. *Metropolis* 2011/4.
Susan Sontag: Regarding the Torture of Others. *New York Times Magazine*. 23. 05. 2004.
www.sensesofcinema.com - Haneke címszó, és két filmelemzés a *Funny Games*-ről
Vincze Teréz: *Szerző a tükörben. Szerzőiség és önreflexió a filmművészetben*. Kijárat Kiadó, 2012.

Ajánlott olvasmányok:

Mattias Frey: *Border Zones: the Films of Ulrich Seidl*. - www.sensesofcinema.com
Gyenge Zsolt: A véletlen játéka. *Filmtett* 18. (2002/1) 38-39.
Bori Erzsébet: Merülő forraló. *Filmvilág* 2002/07. 51.
Scubert Gusztáv: Disznóól és felhőfejes. *Filmvilág* 2001/12. 38-43.

10) Jafar Panahi: *Tükör* (1997), Mohsen Makhmalbaf: *Gabbeh* (1996) (dec. 15.)

Szem. felelősök:

Shadmehr Rastin: *Egy független klasszikus. Jafar Panahi filmjeiről*.
<http://www.filmkultura.hu/2001/articles/films/jpanahi.hu.html>
Csantavéry Júlia: Férfiak városa. Jafar Panahi. In: Zalán Vince (szerk.): *Filmrendezőportrék. Kortársaink a filmművészetben*. Osiris, Budapest, 2003. 321-338.
Hamid Dabashi: Once Upon a Filmmaker. Conversation with Mohsen Makhmalbaf. In: uő. *Close-up. Iranian Cinema Past and Present*. Verso, 2001. 156-212.
Saeed-Vafa, Mehrnaz: Helyszín (fizikai tér) és kulturális identitás az iráni filmekben. *Metropolis* 2006/3.
Pieldner Judit: Dokumentum és elbeszélés az iráni filmekben. In: Pethő Ágnes (szerk.): *Film.Kép.Nyelv*. Scientia, Kolozsvár, 229-240.
Válogatni lehet a *Metropolis* kortárs iráni filmmel foglalkozó számának további szövegeiből.

11) Abbas Kiarostami: *Hol van a barát háza?* (1987), *A cseresznye íze* (1997), *Szelek szárnyán* (1999) (dec. 8.)

Szem. felelősök:

Nánay Bence: Előrehozott katarzis – Abbas Kiarostami. In: *Metropolis* 2006/3.
Pápai Zsolt: Újrajátszás és áthangolás. In: *Metropolis* 2006/3.
Barkóczi Janka: a tükörfilm narratívái. Fikcionalitás és dokumentarizmus viszonya a kortárs iráni filmben. *Metropolis* 2006/3.
Mehrnaz Saeed-Vafa: *Abbas Kiarostami*. <http://www.sensesofcinema.com/contents/directors/02/kiarostami.html>
Mehrnaz Saeed-Vafa–Jonathan Rosenbaum: *Abbas Kiarostami*. University of Illinois Press, 2003.
Abbas Kiarostami: A valóság lámpásai. *Filmvilág*, 1997/8. pp. 29–32.
Shohini Chaudhuri: Iranian Cinema. In: uő. *Contemporary World Cinema*. Edinburgh University Press, 2005. 71-92.
Acquarello: *Through the Olive Trees: Life as art as life*. <http://www.sensesofcinema.com/contents/00/9/through.html>
Vincze Teréz: *Szerző a tükörben. Szerzőiség és önreflexió a filmművészetben*. Kijárat Kiadó, 2012.

Ajánlott még:

Donato Totaro: *Iranian Reflexivity. Close-Up x2*. http://www.offscreen.com/biblio/phile/essays/close_up2/
Peter Rist: *Meeting Abbas Kiarostami*. http://www.horschamp.qc.ca/new_offscreen/kiarostami.html